

Сапієнси (скорочено)

Володимир Арєнєв

Світлій пам'яті Сергія Семеновича Іванюка

Події відбуваються у 2178 році, все починається у Києві.

Стислий переказ, автор переказу: Світлана Перець.

Авторські права на переказ належать Укрлібу

ЧАСТИНА ПЕРША. ХЛОПЕЦЬ ІЗ ЗАЛІЗНИМ СЕРЦЕМ

РОЗДІЛ ПЕРШИЙ. ПИТАННЯ ЖИТТЯ І СМЕРТІ

Мишко Неборак дуже квапився додому після школи, навіть скасував похід на виставку марсіянських хижих орхідей, про який домовився з подругою Алісою Шелдон. Хлопець мусив якнайшвидше зупинити створіння, яке називалося повуч, тож вдягнув реактивний наплічник і побіг на дах школи, а по дорозі вкотре спробував викликати батька по фродіку, та той не відповідав.

Зі стартового майданчика на даху Мишко побачив, як повучі вистрибнули з вікна учительської. Створіння були схожі на суміш павука та оси, у кожного було вісім еластичних ніг і надміцний корпус із камерами. Кожен повуч біг згідно з координатами, які надав їм директор.

Мишко увімкнув двигун – і стрибнув з даху. Реактивний наплічник після недавнього падіння чмихав і гуркотів, але хлопець мусив випередити свого повуча.

РОЗДІЛ ДРУГИЙ. ЯК ПАДАЮТЬ КОТИ

Сьогодні Мишко і його друзі грали у поттербол, а за м'яч правив один з маячків, якими була позначена траса. Школярі називали їх сничами й інколи виштовхували за силову лінію. Сничі намагалися повернутися на місце і легенько билися струмом, тому всі використовували дерев'яні бити й гумові рукавички. Воротами в поттерболі слугували верхівки дерев, що росли за школою. Матчі тривали недовго, бо треба було відволікти увагу Сауронового Ока – робоняні, яка слідувала, аби ніхто не бешкетував. Сьогодні біля Ока випало чергувати новачкові з паралельного "В". Мишко з ним ще не познайомився.

Рахунок був "один-один", коли Мишко підхопив снич, швидко полетів до воріт, хоч за ним гнався Андрій Фесюк, найвправніший ловець противника. Усі друзі Мишка були далеко позаду, один Верджил Фінлей не покинув товариша по команді. Раптом снич загарчав. За правилами, його треба було негайно відпускати й розлітатися, але Мишко хотів перемоги. Він вже намірився жбурнути снич, коли хтось з усього маху врізався йому в плече. То був новачок, який мав відволікати Сауронове Око. Снич полетів до траси, а в хлопців врізався Фесюк. Вони впали з висоти, на щастя, реактивні наплічники випустили рожеву гумопіну, яка стала кулею і допомогла їм врятувати

життя. Сауранове Око зафіксувало порушення шкільної дисципліни, і хлопці опинилися в директора. Той насварив їх і спитав, чи бачили вони, як падає кіт. Верджил Фінлей відповів, що на всі чотири лапи, та новачок тихо промовив, що не завжди: якщо кіт падає з невеликої висоти, він не встигає розвернутися в повітрі. І тоді може розбитися.

РОЗДІЛ ТРЕТІЙ. ХЕЙЛУНЦЗЯНСЬКЕ МОЛОКО ТА ОСТАННІЙ ТУР ЕЛВІСА

Тепер Мишко мчав трасою і час від часу вмикав клаксон, який гарчав мов ягуар. Час від часу це гарчання переривалося рекламними вставками, які радили купувати молоко "Хейлунцзянське" від корів, які мають геном знаменитої сірої української породи. Поки що повучі відставали від хлопця. Ті були ідеально пристосовані до пересування містом, навіть могли перепливти Дніпро. Мишко не хотів, щоб його повуч повідомив татові про сьогоднішню пригоду в школі. Коли Мишко обернувся, то побачив, що його наздоганяє набрида-новачок. Той теж хотів перешкодити своєму повучу. Створіння шукали батьків за їхніми фродиками, а тато Мишка зараз працював не вдома. Мама взагалі була на Марсі. Відповідно, і повуч біг туди, куди вхід суворо заборонений. Та новачкові цього не можна було знати.

РОЗДІЛ ЧЕТВЕРТИЙ. ЛЮДИНА, ЯКА НОСИТЬ НОСОВИЧОК

Новачка звали Сашко Ненарок - і в нього були дві мами, дідусь-некромант і металеве серце. Історія Ненарокової сім'ї виявилася заплутаною та сповненою таємниць. Усе почалося сім років тому. Мама Ненарока взяла участь у черговому експерименті, і в Сашка з'явилася мама-II, абсолютний клон першої. Обидві вони фахівчині з планетарної археології. Малим Сашко часто ходив з батьками на роботу і дізнався багато цікавого. Коли настав час ходити в школу, дідусь-некромант взяв Сашка до себе. Із ним теж цікаво: літаєш на давні кладовища, викопуєш домовини. Тато Сашка щез під час того експерименту, коли з'явився клон мами. Хлопчиківі мами досі не полишали надії знайти тата, тому вирушили в експедицію. Сашко розповів Мишку, що має механічне серце, бо в чотири роки знайшов на горіщі в дідуса стару модель реактивного рюкзака, одну з перших. Гумопіну в них іще не додавали. Сашко впав з висоти, довелося замінити серце. В усі ці розповіді Мишко не міг повірити.

Під час розмови хлопці перелетіли на правий берег Дніпра. Ненарок мав план, як зупинити повучів. Хлопці рвонули вздовж берега. Мишко не розумів, звідки Сашко знає, де повучі. Той пояснив: Сауранове Око не просто стежить за подвір'ям, воно під'єднане до шкільної Грибниці. У школі Сашко взяв носовичок, за допомогою жуйки зафіксував на корпусі Ока, щоб прикривав камери, потім через аварійне гніздо під'єднався до системи. Мишка здивувало, що Сашко мав носовичок. Той відповів, що його дідусь вважає, що є речі, які обов'язково має носити з собою будь-яка вихована людина. Мишко спитав, навіщо Сашко це робив, адже тоді ще не знав, що директор розішле повучів. Сашко пояснив, що просто любить мати уявлення про те, що відбувається довкола. Коли Мишко спитав, чому Сашко, отримавши доступ до Ока, просто не вимкнув повучів, той відповів, що не встиг зламати всі рівні захисту. Адже сніч почав гарчати, а Верджил з якогось дива почав гукати: "Ненароче!". Мишко пояснив, що Верджил кричав не "Ненароче", а "Небораче". Ось так хлопці

познайомилися. Сашко вважав, що імена Сашко Ненарок і Мишко Неборак звучать, як імена персонажів дешевої комедії.

РОЗДІЛ П'ЯТИЙ. ЗАГРОЗА ЛЮДСЬКОМУ ЖИТТЮ

Повучі вийшли на берег Дніпра і завдали неприємностей рибалці, який тут ловив рибу. Рибалка почав кричати, намагався змотати вудку й вийти з води. Повучі перекинули його відро, дві щуки втекло, а третя вгризлася в одну з ніг повуча. Той вистрелив у щуку невеликим шпичаком, і запахло смаженою рибою. Рибалка з криком кинувся на другого повуча, який уже наступив на меншу щуку. Другий повуч вистрелив у рибалку. Коли повучі продовжили свій шлях, хлопці помчали за ними.

Неборак і Ненарок жили поряд: Сашко - на вулиці Станіслава Лема, а Мишко - на проспекті Дірявої ескадри. Повучі збиралися розділитися, бо їхні шляхи розходилися. Тож Ненарок приземлився перед повучами і сказав, що існує загроза людському життю. Мишко приземлився поряд із Ненароком. Повучі попросили пояснити, інакше про спробу хлопців перешкодити виконанню завдання буде повідомлено в координаційний центр.

РОЗДІЛ ШОСТИЙ. РОКІРУВАННЯ В ІМПЕРАТОРСЬКІЙ СКАРБНИЦІ

Ненарок сказав повучам, що загроза пов'язана з так званим "Рокіруванням в Імператорській Скарбниці". Повучі не знали про це нічого, та Сашко почав нести таке, що в Мишка аж голова пішла обертом. Ненарок говорив, що рокірування відбулося п'ять років тому під час Дванадцятої експедиції. У Скарбниці Сліпих Пінгвінів було знайдено дивні споруди - величезні престולי з невідомого надміцного матеріалу. Професори Світлана й Антон Ненароки висловили припущення, що це таємничі Престולי Спокою, які побіжно згадуються в Малому барсумському літописі. Зокрема, у літописі йдеться про певний ритуал, пов'язаний із ними. Професори спробували його відтворити, однак під час експерименту стався потужний сплеск енергії невідомої природи. Антон Ненарок зник, хоча деякі факти лишають надію, що він досі живий і здоровий. За останні сім років ніхто не спромігся розв'язати таємницю зникнення професора Ненарока. На щастя, перед експериментом у фродик професора завантажили додаткову програму, яка відстежувала стан його організму. Всі ключові показники передавалися на базу. І передаються й досі: зв'язок із цим фродиком не урвався, хоча на виклики професор не відповідає. Мало того, останнім часом стан Антона Ненарока значно погіршився. Його треба знайти - і якомога швидше. А якщо повучі передадуть дідусеві Сашка догану від пана директора, хлопця покарають, обмеживши доступ до Грибниці, а це поставить під загрозу життя батька. Тут Мишко сказав, що є загроза і його батьку, який знаходиться зараз в Голосіївському експоцентрі, в закритому павільйоні №18, у так званому "об'єкті Тушканчик". Туди не можна вдиратися. Якщо повучі спробують туди зайти, їх будуть змушені зупинити - і таким чином розсекретять те, що об'єкт засекречений, а тато Мишка працює зараз над унікальним винаходом: першим двомісним теликом! Повучі раптом замовкли. Ненарок без жодного остраху присів перед ними, запустив руку кудись під черево першому і сказав, що вони вирубилися. Ненарок вивчав нутроці обох імців: щось там зчитував,

щось нашвидкуруч розшивав. Він пояснював, що повучі не оживуть, адже почали сканувати Грибницю в пошуках того, що розповів Сашко, але ввімкнулися запобіжні механізми, тож їх вирубило, а їхню пам'ять було відформатовано. У цьому і полягав план Сашка. Та тут раптом виявилось, що хлопці знешкодили чужих повучів – Фесюка і Фінлея. Це була повна поразка.

Мишко знову надіслав виклик татові. Той не відповідав, ввімкнулося блокування, але Ненарок зламав його. Тому Мишко таки поговорив з татом і розповів про те, що сталося у школі. Ненарок теж з кимось поговорив, було видно, що хлопець почервонів. Згодом Сашко сказав Мишкові, що хоч щось добре вони зробили, бо врятували Фесюка та Фінлея.

Стислий переказ, автор переказу: Світлана Перець.

Авторські права на переказ належать Укрлібу

ЧАСТИНА ДРУГА. ТАЄМНИЦІ "СТРІЛЯНОГО ГОРОБЦЯ"

РОЗДІЛ ПЕРШИЙ. АДМІРАЛІВ АВТОГРАФ

До школи завітав адмірал Сергій Семенович Оксенік. Чоловік був сивим і невисоким, носив старовинні окуляри, хоч проблеми з зором було легко виправити. Пан Оксенік спитав учнів, чи хтось мріє бути зореплавцем. Звісно, мріяли всі. Поки адмірал гвоорив, Мишко мріяв перевірити у Грибниці, чи правда те все, що йому розповів Ненарок, та після вчорашньої пригоди хлопець не мав туди доступу. Мишко думав звернутися до когось із друзів – от хоча б до Аліси Шелдон, але не хотілося наражати інших на небезпеку.

Поки Мишко міркував над усім цим, пан Оксенік уже повідомив, що вперше в історії оголошується набір до Школи зореплавства. А потім спитав, чи хтось хоче подати туди документи. Жодних вступних іспитів, тільки співбесіда. Мишко підняв руку, лише щоб мати нагоду взяти автограф, а саму співбесіду він точно не пройде. Адмірал додав, що практику юні зореплавці проходять на орбіті Марса. Ненарок почув це і теж підняв руку.

РОЗДІЛ ДРУГИЙ. СІРІ ШКІЛЬНІ БУДНІ

Навантаження в Школі зореплавства були нелюдськими. Та Мишко радів, бо тут знову мав необмежений доступ до Грибниці й міг користуватися наплічником. Хлопець очікував уроків, присвячених анатомії двигунів і сердець, роботі з імпами, маневруванню, правилам космічного руху. Але від першокурсників чекали речей часом, здавалося б, жодним чином із зореплавством не пов'язаних. Креслити тривимірні карти зоряного неба, грати у волейбол у невагомості чи за умов збільшеної сили тяжіння, відпрацьовувати надання першої медичної допомоги. І весь час змушували працювати в командах. Та чомусь в останній випробувальний день ніхто з учнів не відмовився продовжувати навчання. Рідні, звісно, підтримували їх як могли. Більшу частину таких сеансів Мишко відповідав на запитання, чи добре він харчується, чи вдягає зв'язані прабабцею шкарпетки під скафандр і чи добре замотує шию шарфом, коли працює в неопалюваних відсіках корабля.

Зазвичай Ненарок тримався від усіх на відстані, бо весь час гриз граніт науки. Винятком став один з уроків пана Оксеніка. Адмірал говорив про те, що Всесвіт складний і безкінечний, і сповнений загадок, інколи вкрай небезпечних. Ще шістдесят чотири роки тому ніхто не сподівався зустріти розумних іншопланетян, та потім людство зіткнулося з люстерниками й мусило боротися за виживання. Тоді й виявилось, що Всесвіт населений, і доволі щільно. Люди здавна порівнювали себе з тваринами. Те, як вони поводитися один з одним, часто нагадувало швидше поведінку тварин. Але люди водночас вважають себе інакшими, не подібними до тварин. Коли адмірал спитав учнів, що відрізняє людину від тварини, Ненарок підняв руку і сказав, що від інших тварин людей вирізняє спосіб формулювання думок, володіння мовою, здатність до почуттів і спосіб поведінки. Гучні слова про людяність, самовідданість, милосердя мало важать, коли доходить до виживання, бо людина обмежує розвиток імпів, забороняє клонування, щоб хтось не відібрав у неї того, що вона має. І водночас – людство розводиться про людяність. Сашко спитав адмірала, чи думав той про людяність, коли летів на чолі Дірявої ескадри випалювати місячні бази люстерників. Оксенік був задоволеним відповіддю. Він сказав, що основне завдання на цей триместр – визначитися з тим, що саме для учнів означає "бути людяним".

Подальші уроки Оксеніка виявилися не менш цікавими, хоча й не настільки сенсаційними. З понеділка він узявся розповідати про Марс, про те, що досі не знайдено жодного скелета, жодного зображення марсіанина. Слухаючи його, Мишко усвідомив: якщо батьки Ненарока досліджували якийсь марсіянський артефакт, з ними справді могло статися будь-що. Нарешті Мишко зрозумів, що Сашко так гризе граніт науки, бо готується до візиту на Марс. Це був його останній шанс, щоб розгадати таємницю зникнення батька. А часу в Сашка лишалося дедалі менше, адже Школа розташовувалася в зорельоті під назвою "Стріляний горобець", який мчав до Червоної планети.

Стислий переказ, автор переказу: Світлана Перець.

Авторські права на переказ належать Укрлібу

РОЗДІЛ ТРЕТІЙ. ПРЯМУЙ ЗА ГАБОНСЬКОЮ ГАДЮКОЮ

Мишко пішов у бібліотеку зорельота. Тут був старий, довоєнний інтерфейс, якого не оновлювали, бо не було сенсу. Відповідно, тут могла зберегтися інформація, яку в планетарній Грибниці хтось чи щось із певних міркувань підчистив. Наприклад, дані "Рокірування в Імператорській Скарбниці". На щастя, бібліотека мала більш-менш притомну систему пошуку. Після того як лягав у капсулу, що поєднувала тебе до локальної Грибниці, – ти опинявся на вході, просто в кублі різнокольорових і переважно чималих змій. Треба було торкнутися голови тієї, що подобається тобі найбільше, і сказати ключові пошукові слова. Тоді змія вислизала з кубла, а ти мусив іти за нею крізь ряди височених дерев'яних шаф.

Першого ж дня, коли Мишко завітав сюди, він побачив тут Ненарока, який читав одночасно три книги. Ненарок розповів, що коли все сталося, йому було п'ять років. Він

чув, про що говорили люди в Інституті планетарної археології, але чи правильно їх зрозумів і запам'ятав те, про що дізнався? Ненарок показав Мишкові на своїх грудях чорні дверцята. Він відкрив їх, і Мишко побачив, що з того боку до них причеплено кругленький амулетик. Такі амулети залишали фронтирники – ті, хто вирушав у далекі рейси досліджувати невідомі планети, – щоб їхні рідні знали, що з ними все в порядку. Сашко зняв амулетик, натиснув – і з нього розгорнулася тривимірна проекція. Модель людського тіла, підсвічена різними показниками: температура, тиск, пульс, рівень гормонів, склад крові й рівень цукру. Деякі було позначено жовтим, мовляв, стан ще не критичний, але на межі. Деякі – червоним. Сашко отримав цей амулет від тата, коли той летів на Марс. Ненарок розповів Мишку, що у жодній книзі, у жодній базі даних немає ані слова про цей інцидент. Шість років тому Сашко натрапив на згадку про Престоли Спокою, але коли спробував скопіювати її, його вибило з Грибниці, а вдруге зайти не вдалося. Ніхто нічого не може сказати. Мама більше часу проводять на Марсі, а дідусь не хоче обговорювати цю тему.

Мишко сказав Сашкові, що можна запитати адмірала. Сашко вважав, що Оксенік багато бреше. Тому в оцій старій бібліотеці Сашко намагався знайти те, що вже давно видалене в земній Грибниці. Раптом до бібліотеки зайшов адмірал Оксенік. Він чомусь був у скафандрі. Хлопці вдали, що сперечаються про люстерників і про Марс: в різних підручниках про цих істот сказано по-різному. У найновішому говорилося про те, що люди перемогли люстерників, які були винятком із правил, а в цілому люди живуть серед дружніх цивілізацій. Сергій Семенович відповів, що хлопці здивували його, тому завтра він чекає їх у Колодязі Спогадів.

РОЗДІЛ ЧЕТВЕРТИЙ. КОЛОДЯЗЬ СПОГАДІВ

У Колодязі Спогадів було темно й холодно, навколо літали планети та їхні супутники. Мчали кудись космічні кораблі. Адмірал почав з того, що Всесвіт суворий і невблаганний. Життя не з'являється в ньому нізвідки, а розумне життя не зароджується просто так. Для цього потрібні певні умови. Ще шістьдесят чотири роки тому вчені не могли знайти у Всесвіті жодних ознак життя. Усе змінилося в сто дванадцятому, коли такий собі Олесь Чурюмов, учень одинадцятого класу, зробив перший телепортаційний куб. І завдяки цьому людство змогло побачити Вирій. Дрони вперше потрапили до Вирію. Ці дрони не "стрибали" з місця на місце, а переходили в інший різновид простору. І отам, у тому іншому просторі, вони минали потрібну відстань за набагато меншу кількість часу. Куби були тоді ще не настільки великі, щоб переправляти через Вирій навіть одну людину. З іншого боку, для дослідження Марса чи Сатурна людям вистачило машин, і навіть не імпровізованих. А Вирій дозволяв долати колосальні відстані за дуже малий час. Людство мало можливість досліджувати віддалені планети, але інше життя саме знайшло його. Люстерники прилетіли крізь Вирій. Люди дозволили їхнім послам оселитися між ними, довіряли їм, сподівалися на їхню допомогу. Та люстерники атакували першими, без жодних попереджень чи пояснень. І тривалий час навіть не було ясно, чи люди втримаються. Земні держави надто довго з'ясовували стосунки між собою й не змогли швидко домовитися, щоб діяти

злагоджено. Людей врятувало тільки одне: дехто все-таки збагнув, що відсидітись не вдасться. Евоки, жовті унтоніанці, жукачі, щезники тоді ще не були союзниками людства. Вони з'явилися в Сонячній системі, але трималися осторонь. Ненарок сказав, що всі вичікували, незважаючи на альтруїзм та інші чесноти, властиві розумним видам, ніхто не поспішав втручатися. Потім, звісно, виявилось, що всі хотіли підтримати людей. Просто чи не встигли втрутитися, чи не могли. Бо якщо подивитися на всю історію людства, можна побачити лише холодний розрахунок і бажання вижити, жодних милосердя, самопожертви, альтруїзму.

Мишко збагнув, що людяність – це те, чого ми мали би прагнути. Те, що дозволяє якось примирити розум з нашою тваринною частиною. Сашко ж думав, що в чотирнадцятому році їх урятувала не людяність, бо якби тоді люди намагалися поводитись "цивілізовано", їх би тут зараз не було. Адмірал сказав на це: "Взагалі, саме людяність нас і врятувала. Але це окрема розмова, довга й непроста". Потім він сказав, що треба готуватися, бо за кілька годин у низ буде стрибок у Вирій.

РОЗДІЛ П'ЯТИЙ. СТИБОК. БЕЗ ДВИГУНА

Лівий двигун "Стріляного горобця" вийшов з ладу. Капітан віддавав команди, довкола нього розташовувалася команда. Капітаном, звісно, був Ненарок, але Мишко не заздрив йому. Сашко упевнився ще раз, чи всі готові для переходу. Зараз усе було в нормі: клас у повному складі зібрався на містку, вчителі – також. Насправді це був не аварійний стрибок, а звичайнісінький навчальний – плановий, прописаний у розкладі. Усі вчителі були справжньою командою "Горобця" й мали втрутитися, якби щось пішло не так.

Хай і навчальне, але виведення з ладу лівого двигуна вплинуло на можливості корабля. Через мінімальну похибку в обчисленнях траєкторії вони мали шанс вистрибнути з Вирію не біля Марса, а на чотири мільярди кілометрів далі від своєї мети. Мишко мінімалізував похибку і сказав, що можна стрибати. Він сотні разів читав про те, що відчуваєш, коли переходиш у Вирій. Та є речі, до яких, скільки не старайся, готовий не будеш.

Коли стрибок завершився, треба було ще визначити свої координати у Вирії. Пан Оксенік сказав учням, що перший серйозний іспит вони склали. Поки він це говорив, Мишко розгорнув екран і вивчав дані, що надходили з усіх відсіків "Стріляного горобця". Хлопець знав, що їх мало бути двісті п'ять, та насправді було двісті вісім. Мишко хотів був повідомити про цю похибку капітанові Ненароку, але йому якраз звітували інші – й виходило, що жодних відхилень немає.

РОЗДІЛ ШОСТИЙ. ЖНИВА ТА ВРОЖАЙ

Клас вдягнув скафандри, озброївся лазерними мачете і вирушив обробляти корпус корабля від паростків зоряниці. Дехто вважав зоряницю чимось на кшталт місцевої форми життя – єдиної наразі відомої. Згідно з іншими теоріями, під час стрибка кораблі долали щось на кшталт перетинки між нашим простором і Вирієм. Зоряниця ж була залишками тієї перетинки.

Неборак під час роботи зателефонував Алісі, бо хотів спитати, скільки повинно бути

відсіків. У цей час до Мишка подзвонив Ненарок. Тепер Мишкові доводилося водночас перемикає канали зв'язку й боротися з черговою зоряницею. Сашко кликав Мишка у сектор JLB-86. Мишко переключився і дізнався від Аліси, що відсіків має бути двісті вісім. Згодом Мишко прийшов до вказаного сектору. Сектор JLB-86 лежав у такій собі низинці. Зоряниця тут росла щільно, і Мишко з Ненароком стояли, оточені нею зусібіч. Сашко сказав, що теж звернув увагу на те, що відсіків двісті вісім, тому почав переглядати відсік за відсіком. Хлопці відкрили з допомогою мачете "неіснуючий" люк такого відсіку. Металева плита зрушила з місця, а щоб люк не закритися, вони підклали під нього руків'я мачете.

РОЗДІЛ СЬОМИЙ. КУТАСТІ ЛІТЕРИ

Хлопці зайшли до величезної зали, яка була заставлена якимись лискучими кубами різних розмірів і кольорів. Деякі розбилися, і їхні частини плавали. Дивні це були речі: уламки від глиняного посуду, нога, яка раніше могла бути частиною екзоскелета, меч зі скла й дерев'яний револьвер, чийсь чорний череп. Над цими предметами з'являлися примарні написи, зроблені кутастими значками. Абетки, яка б мала такі значки, Мишко не знав, хоча свого часу цікавився різними алфавітами.

Ненарок присів біля найближчого куба. У ньому була маленька, розміром із кулак, голова, яка явно належала розумній істоті: вона мала три ока і ніс, що нагадував тапірчий хобот. У її вусі похитувалася сережка.

Щоб не вертатися з порожніми руками, Мишко прихопив дерев'яний револьвер, а потім ще невеличкий циліндр, схожий на хлопаку. Раптом Мишко побачив мачете, який вони лишили на вході. Він ухопив мачете, ретельно його оглянув. Там, де вони підкладали руків'я під люк, лишилися ледь помітні подряпини. Раптом пролунав сигнал виклику, пан Воллгейм поцікавився, чи довго ще на них чекати, бо решта вже впоралася із завданням. Хлопці вирушили назад. Виявилось, що за ними спостерігала Аліса Шелдон. Вона почала вимагати розповісти їй усе. Ненарок так і зробив.

РОЗДІЛ ВОСЬМИЙ. ПОПЕЛЮШКИ І ТОРГИ

Ненарок і Мишко сиділи в ремонтному відсіку й виконували завдання, яке їм доручив ім-майстер, бо їхнє пізніше повернення не лишилося поза увагою: пан Воллгейм повідомив, що невчасно прибрана зоряниця погано вплинула на швидкість і маневреність "Стріляного горобця", тож позірний ворог наздогнав їх і завдав наступного удару. Внаслідок потужного пострілу було пошкоджено не тільки кухонний мультикомбайн, а й усю армію попелюшок.

З усього класу пан Воллгейм відзначив тільки Шелдон. Вона, мовляв, повелася розумно, не покинула колег, дбала про всю команду. Аліса стала тепер капітаном. Мишко злився на Сашку, бо той відкрив їй таємницю. Ненарок сказав Алісі, що додаткові відсіки можуть бути частиною іспитів. Дівчина не розуміла, що ж робити. Сашко сказав, що просто не треба поспішати. Коли дівчина пішла виконувати капітанські обов'язки, Мишко отримав повідомлення, що його чекає адмірал. Усіх інших негайно збирали на капітанському містку, бо до них наближався космічний корабель класу "колібри".

РОЗДІЛ ДЕВ'ЯТИЙ. НАДСЕКРЕТНА ІНФОРМАЦІЯ

Адмірал запитав Мишка, чи не хочеш він йому нічого повідомити, чи не ставалося останнім часом на "Горобці" чогось дивного. Мишко стенив плечима. Потім адмірал показав хлопцеві на екрані те, як Сашко і Мишко зупиняли повучів. Оксенник хотів уточнити, чи Мишко уявляє собі, над чим насправді працюють його батьки. Мишко ставився до адмірала прихильно, та не міг сказати, що довіряє йому на всі сто. Він сказав, що його батьки створюють побутовий телепортер, який переправлятиме обсяг вдвічі більший, ніж звичайний. Тато якраз допрацьовує в лабораторії експериментальну модель, а мама на Марсі налаштовує параметри для перших позаземних стрибків. Адмірал кивнув так, наче Мишко щойно склав іспит або й два, і сказав, що хлопець скоро побачить маму, бо до них наближається "Зухвалий колібрі" з мамою Мишка на борту. Мишко зрозумів, що татові досліди вдалися, але про це нікому не треба знати.

Пізніше Мишко зустрівся з Сашком у Колодязі Спогадів. Ненарок сказав, що "Стріляний горобець" брав участь у Великій сонячній війні з люстерниками, був виведений з ладу, потім відремонтований, але на той момент війна закінчилася, тож використовувався в мирних цілях. Хто його перебудовував? Хто ремонтував? Хто використовував? І хто власне побудував? Мишко заляк, а Ненарок сказав, що за всіма ознаками виходить, що "Стріляний горобець" належав люстерникам. І та абетка, якою підписані контейнери, – це секретний алфавіт люстерників. Отож, вони були на колишньому кораблі люстерників, на якому за всі ці роки ніхто не зауважив наявності ще трьох відсіків. В цих усіх загадках Сашко підозрював дорослих, хоча декого з класу теж поки не виключав. Хлопець доводив, що будь-хто на кораблі може виявитися люстерником, який переховується серед людей усі ці пів сотні років, а тепер вирішив утекти до своїх і прихопити не тільки корабель, але й заручників. Причому (який збіг!) – звідкись у Вирії взявся ще один корабель, який прямує саме до них. Мишко сказав, що на тому кораблі – його мама.

Стислий переказ, автор переказу: Світлана Перець.

Авторські права на переказ належать Укрлібу

ЧАСТИНА ТРЕТЯ. ВИДОВЕ РІЗНОМАНІТТЯ

РОЗДІЛ ПЕРШИЙ. КРОКОДИЛ У БІБЛІОТЕЦІ

Лишалося години півтори до того часу, поки "Зухвалий колібрі" вийде на зв'язок і треба буде поговорити з мамою. Мишко і Сашко прийшли у бібліотеку прихованого відсіку, тут вони мусили уникати крокодилів і шукати "іншопланетян", "новітню історію" або "люстерників". Мишко побачив шафу, яка завалилася уперед: книжки висипалися й лежали чималою горою. І на цій горі розлігся величезний крокодил. Вгледівши Мишка, він рушив йому назустріч. Хлопець втік від хижака, але тепер остаточно заблукав. Просто по полицях зміїлися справжні тропічні ліани, горобці влаштували гніздо між двома словниками. На верхній полиці, з-під моху визирали окремі літери: "Іншо...ане...ни", на інших книжках було написано: "Перші зоряні війни", "День триффідів", "Гра Ендера", "Війна світів", "Лялькарі". Хлопець зітхнув з

полегшенням, бо нарешті знайшов те, що шукав.

Пів години тому друзі обговорювали план дій. Вони знали, що люстерники отримали свою назву, бо здатні перетворюватися на будь-кого, хто був плюс-мінус їхнього розміру. І от перед Мишком і Сашком постало питання, як розрізнити людину і люстерника. Зараз Мишко піднімався драбиною до однієї з шаф, щоб взяти книгу. Він намагався робити це обережно, щоб не сполохати пташку, яка сиділа на гнізді. І раптом він побачив, як мангуст проковтнув яйця пташки. Горобці перестали кричати і самі пішли в рот мангуста. Потім з'явився бегемот і мангуст стрибнув йому в рот. Хлопець помітив, що на стелі є ліани з багряними листями, яке складається в літери. Він побачив напис у себе над головою: "Знайди вихід з бібліотеки. Врятуй мене". Мишко вирішив тікати з цього божевілья, та й Сашка ніде не було. Хлопець натиснув на єдину кнопку реалізатора і вивіртнувся. Він почув, як голос адмірала промовляє в динаміках внутрішнього зв'язку про те, що "Зухвалий колібрі" от-от вийде в ефір!

Стислий переказ, автор переказу: Світлана Перець.

Авторські права на переказ належать Укрлібу

РОЗДІЛ ДРУГИЙ. РЯТІВНА БРЕХНЯ

Мишко розмовляв з мамою, і адмірал запевнив її, що хлопець – один із найкращих зоряних джур. Мишко дуже хотів, щоб "Зухвалий колібрі" пролетів, не стикаючись із "Горобцем". Та раптом адмірал попросив Мишкову маму, щоб "Колібрі" відхилився від маршруту, бо тут потрібна допомога. Пан Оксенік чомусь заборонив усім користуватися віртуальними капсулами і бібліотекою. Він сказав, що вчитель Воллгейм виходив у Грибницю і захворів, це може стати початком епідемії. Мишка дивувало те, що струму позбавлять тільки їхні коліски, а вчительські залишаться активованими. Одна з учениць спитала, чому ж не оголошують карантин. Пан Оксенік відповів, що поки ситуацію тримають під контролем, а пан Воллгейм ізольований. Мишко вирішив порадитися з Ненароком і відправився у його каюту. Там на нього вже чекали.

РОЗДІЛ ТРЕТІЙ. НЕНАРОКОВА КОЛИСКА

В каюті Сашка були Аліса Шелдон, Верджил Фінлей, Октавія Батлер та Ігор Росоховатський. Вони стояли вони біля коліски, крізь віконце якої було видно обличчя Ненарока, досі під'єданого до локальної Грибниці. Шелдон сказала, що про все розповіла тим, що є у каюті. Учні не могли зрозуміти: якщо епідемія, навіщо стикатися із "Зухвалим колібрі", навіщо забороняти вихід у Грибницю, при чому тут секретні відсіки. Аліса вважала, що Ненарок щось підхопив у відсіку, воно підсіло в його фродик, а потім перескочило в Грибницю і заразило пана Воллгейма. За правилами, Воллгейма мали перевести до медблоку, але дівчина вже перевірила – його там немає. Октавія Батлер вважала, що про це все треба повідомити адмірала, інакше вони вимкнуть струм у Ненароківій колісці, і він не зможе вивіртнутися. А ще Октавії не подобалося, що адмірал хоче зістиковатися з "Колібрі", бо якщо є загроза епідемії, навіщо наражати на неї ще один екіпаж. Мишко зрозумів, що пана Воллгейма залишили в колісці. Хлопець попросив друзів згадати все, що вони знають про

люстерників. Ці істоти належали до мімікродів, тобто могли змінювати зовнішність, віддзеркалювати форму будь-якого створіння, яке побачили. Розмір і вага оригіналу й копії мають збігатися. Люстерники швидко засвоювали мови, уміли виживати у відкритому Вирії, їхні кораблі вмели стрибати між Вирієм і космосом... Мишко розповів друзям, що колись корабель "Стріляний горобець" належав люстерникам. Люди захопили його, переробили під свої потреби, але чомусь залишили ті три кляті відсіки. А найстрашніше те, що на кораблі досі переховується люстерник. Він видає себе за людину, спромігся приховати наявність зайвих відсіків, а тепер збирається діяти. Друзі не знали, як відрізнити люстерника від справжнього гомо сапієнса. Саме тому Неборак з Ненароком і під'єдналися до Грибниці: треба було знайти хоч якусь додаткову інформацію. Мишко потрапив туди перший, ще до Сашка, і бібліотека вже була інфікована. Він коротко розповів їм про тварин, які поїдають одна одну, і про те, що встиг вчасно вивіртнутися, а Сашко – ні. Можливо, Ненарок знайшов те, що шукав. І Воллгейм "захворів" через те ж: під'єднався до Грибниці, і його не випустили.

Підозра почала падати на самого адмірала. Учнів не можна було підозрювати, бо якщо люстерники перетворюються тільки на істот відповідного розміру, діти для них замалі. А цей люстерник... він явно не підліток, швидше старий. А саме адмірал був найстаршим з усього екіпажу. Мишко згадав напис на стелі: "Знайди вихід з бібліотеки. Врятуй мене". Аліса вирішила, що йдеться про власне вихід з корабельної бібліотеки, яка розташована в одному з трьох таємних відсіків UE-80.

Друзі розділилися. Верджил і Мишко вирушили до бібліотеки, а решта побігли на місток, де усіх чекав адмірал, який мав відключити від струму коліски.

РОЗДІЛ ЧЕТВЕРТИЙ. ТАМ, ДЕ СТРІЛЯЮТЬ І ГАРЧАТЬ

Мишко і Верджил знайшли вхід у бібліотеку. За дверима були ще одні. Хлопці зайшли до напівтемного приміщення. Бібліотека з потаємного відсіку "Горобця" нагадувала, як не дивно, саме бібліотеку: ряди книжкових шаф тягнулися вдалечінь і вгору. Лише жодна змія-пошуковик до них із Фінлеєм так і не виповзла. У якійсь шафці Верджил знайшов звичайну РВ-шку – "рятівну валіску", у яких зберігалися скафандри, вогнегасники та линва на випадок розгерметизації. Також тут була коліска. Хлопці не розуміли, де логіка: який сенс іти в бібліотеку, якщо все одно збираєшся користуватися Грибницею з допомогою коліски? І звідки в ній волосся чи... хутро?

Мишко і Фінлей почули ягуарове гарчання, сюрчання величезного коника в траві. Раптом почулося, як когось знешкодили нейропаралізатором в дальніх секціях бібліотеки. Хлопці не знали, як врятувати Сашка, якщо він зараз у Грибниці. Хіба за допомогою тієї довоєнної коліски. Постріли пролунали знову. Хлопці подивилися на схему бібліотеки, яку дала Шелдон. Було два шлюзи-виходи: "Фараонів" і "Венеріанський". Крізь перший вони зайшли, другий знаходився в протилежному боці й виводив назовні, на обшивку "Горобця". Мишко вирішив, що коли вони в бібліотеці, то треба пошукати інформацію про люстерників. Чим далі вони заходили в бібліотеку, тим щільніше лежало на підлозі сухе листя, траплялися напівзогнілі колоди, а з полиць уже звисали ліани, шмаття моху, листя папороті. Мишко підійшов до однієї з шаф, що

мала напис "Aliens / ЗФЖЛ / Іншопланетяни". Він прихопив дві книжки: "Люстерники: чи варто боятися?" і "Мое життя серед люстерників". Раптом одна з колод виявилася гігантським крокодилем. На щастя, у крокодила були міцно зв'язані щелепи. Погляд у рептилії був, на думку Мишка, аж надто розумний, майже людський.

РОЗДІЛ П'ЯТИЙ. ЗАСВОЄННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

Поки пробиралися крізь дедалі густіші хащі, їм ще двічі трапилися зв'язані та приспані тварини. Згодом Верджил помітив двох трубказубів. Вони лежали просто в проході, теж зв'язані, але не спали й дивилися на хлопців уважними, аж ніяк не тваринячими поглядами. Бібліотека нагадувала звіринець. Стіна, до якої вони підходили, була затягнута справжнісінькими ліанами, але мала вузькі двері. Біля дверей лежали мотузки. На дверях було вирізьблено маску дивної чи то комахи, чи то слимака. У ротівому створіння було віконечко зі звичайнісіньким цифровим замком. Знизу ж чорніла щілина, у яку, певно, треба було вставляти власний ідентифікатор. Коли Верджил спитав, як це має працювати, почувся голос, який сказав, що варто звернутися до бібліотекаря. Хлопці обернулися і побачили типового пошуковика із фентезійного сетінгу: мініатюрний сивобородий дідок із ціпком, у сірому балахоні, з накинутим на голову каптуром. Його добре і сповнене мудрості обличчя дивилося на хлопців приязно. Друзі сказали, що шукають Ненарока. Пошуковик сказав, що зустрів його. Він хитро примружився, ступив на крок уперед - і його чобіт металево стукнув по підлозі підбором. Старий сказав, що Сашко просив передати, щоб хлопці були обережні і знайшли вихід. Верджил сказав, що вони вже знайшли двері. Дідок зробив до них ще один крок, і Мишко відзначив для себе дивну річ: лише ліва нога стукнула по підлозі, права рухалася майже нечутно. Хлопець зрозумів, що старий не бачить виходу. Верджил спитав старого, що показати: двері чи замок? Він рушив до дідка, Мишко не встиг і слова сказати. Натомість з бокового проходу прогрімало: "Стій, Фінлею! Ані руш!". Це говорив адмірал Сергій Семенович Оксенік.

Адмірал тримав нейропаралізатор. Мить - і у Верджила на лобі засвітилася яскрава червона цяточка. Мишко не міг повірити, що адмірал - люстерник. Дідок-пошуковик ухопив Фінлея так, щоб хлопець стояв між ним і адміралом. Старий назвав адмірала люстерником, але пан Оксенік переконував хлопців, що люстерник - це пошуковик. Дідок доводив, що саме він є адміралом. Адмірал пояснював хлопцям, що нещодавно зрозумів, у чому справа: відсік Шредінгера не може існувати в їхньому просторі. І не існує. Коли люди переходять у Вирій, він тут оприявнюється. Мишко лихоманково думав: як же бути? Він уже здогадався, хто саме бреше... Адмірал продовжував говорити про те, що після стрибка у Вирій, коли цей відсік оприявнився, бібліотечна колиска автоматично під'єдналася до корабельної Грибниці. А люстерник про це дізнався і вирішив скористатися колискою, з допомогою якої інфікував Грибницю, а потім почав захоплювати бранців: Ненарока, пана Воллгейма.

Пошуковик захищався: говорив про те, що адмірал не наслідиться вистрелити у Фінлея, бо йому потрібні обидва хлопці, адже є просте правило: той, під кого мімікруєш, має бути такої ж маси, як твоя еталонна стадія. Раптом Мишко побачив, як

із проходу за спиною в пана Оксеніка виходять два трубказуби, страшенно розлючені. Помітивши, що їх викрили, трубказуби щодуху помчали вперед. Верджил кинув дідка на мох, але зазнав атаки одного з двох розлючених трубказубів і сам полетів на підлогу. Адмірал вистрелив у другого трубказуба.

Мишко кинувся до Верджіла, аби прикрити його від противника, проте побачив, що вцілілий трубказуб підбіг до дідка. Старий широко розкрив рота, обхопив трубказуба обома руками й почав їсти одним шматком. Хлопці не розуміли, чому дідок-люстерник накинувся на трубказуба. Адмірал пояснив, що дідок їсть свою аватару. Трубказуб – аватара люстерника, бо ці мімікроїди здатні при потребі розділитися на кількох дрібніших. Адмірал звав таких аватарами, бо кожна з цих істот зберігає в собі частину свідомості люстерника. А потім він їх... себто самого себе поїдає і йому потрібен певний час, щоб поглинути їх, знову зробити частиною свого організму. Саме тому адмірал намагався знешкодити всіх аватар у бібліотеці: ягуара, трубказубів, горилу, крокодила, але не встиг, бо втрутилися хлопці.

Пан Оксенік зв'язав дідка, що вже наполовину поглинув трубказуба. Адмірал продовжував пояснювати, що люстерник щойно бачить небезпеку, розпадається на десятки, інколи й на сотні організмів, найдрібніших. Люстерник захопив простір Шредінгера, щоб мати можливість вибратися звідси. Хлопці не розуміли: якщо люстерник зміг зайти, чому не міг взяти та вийти? Він не бачив дверей? Адмірал припускав, що для люстерника стіни й двері злилися в одне і він не міг їх розрізнити. Тому він і розділювався на тварин, яких побачив, поки був на Землі: сподівався хоч якось відчути, унюхати, намацати вихід. Певно, він і адмірала не вбивав саме через це – вважав єдиним своїм шансом на спасіння...

Коли друзі зв'язали дідотрубказуба, раптом з'явилася горила. Вона наказала розв'язати діда, тобто свою частину. А потім одною лапою витягнула з кобури адмірала нейропаралізатор.

РОЗДІЛ ШОСТИЙ. ЖОДНИХ УСКЛАДНЕНЬ

Люстерник зв'язав адмірала і хлопців. По адміраловому фродіку люстерник зв'язався з вчителькою, пані Мерріл, і зажадав корабель. Люстерник наказував переводити екіпаж у рятувальний човник, а "Колібрі" зможе підібрати людей. Також люстерник сказав, що Ненарока і Воллгейма уже відпустив, а щодо заручників... Пані Мерріл просила дозволу поговорити з адміралом. Оксенік сказав їй, що залишається, якщо Воллгейма і Ненарока та Неборака і Фінлея відпустять. Мерріл хвилювалася за адмірала, але той вирішив пожертвувати собою.

Пані Мерріл мусила погодитися з умовами люстерника. Вона попросила відпустити дітей і готувала усіх до евакуації. Люстерник сказав, що спершу випустить одного хлопця через найближчий вихід – той, що веде на обшивку. Другий хлопець піде згодом, коли пані Мерріл принесе до внутрішнього шлюзу ключ від серця зорельота.

Люстерник вирішив відпустити Фінлея. Адмірал нагадав, що хлопець мусить вдягти скафандр. Люстерник розв'язав людей, пан Оксенік допоміг встати обом хлопцям. Мишко зрозумів, що напис у віртуальній бібліотеці, крик про допомогу – листям, на

стелі - зробив люстерник, а не Ненарок. У шафці, там, де мали бути три комплекти скафандрів, був тільки один. Та пан Оксенік наче саме такого результату й очікував. Він наказав розповісти про це панові Воллгейму, коли повернуться. Верджил лишився без наплічника й мусив пішки добігти до найближчого шлюзу. Хлопець мав повідомити пані Мерріл, де саме вони мають його перехопити... і доправити на човник. Мишко мовчки допомагав Верджилові вдягати скафандр і відчував, як із кожним словом адмірала його аж до кісток проймає жах.

Згодом Мишко вдягнув наплічник і приготувався стартувати, щойно дасть дозвіл люстерник. Його мета - Фараонів шлюз. І треба перед виходом прихопити із собою термос із кавою - балон з дихальною сумішшю. Суміш була наближена за складом до звичайного повітря й складалася з кисню, азоту, вуглекислого газу та аргону. За першими літерами складників учителі (а потім і зоряні джури) й називали суміш кавою. От тільки навіщо Мишкові для того, щоб перейти з одного відсіку до іншого, повний термос із нею? Він міг придумати лише одне пояснення: усе пішло шкереберть, і адмірал просто на ходу змінює свої потаємні плани. На щастя, Верджил теж це збагнув. Він пішов до дверей.

Перш ніж за Фінлеєм закрилися двері, Мишко ще встиг побачити по той бік шлюзу такий самий замок зі щілиною. Усі ці кнопки з різнокольоровими миготливими вогниками мали збивати з пантелику, не більше. Єдиний спосіб засвідчити, що ти - розумна істота, полягав якраз у тому, щоб не реагувати на них, просто дати системі зчитати твої дані - для цього й були потрібні щілини. І саме тому люстерник готовий був відкрити замок навпомацки, хоч і не зміг би розгледіти колір кнопок.

Мімікріод крикнув, коли Фінлей зник. Люстерник наказав адміралу кликати хлопця назад. Пан Оксенік навіть бровою не повів. Він сказав, що вони з Мишком будуть дотримуватися свого слова: Мишко зараз вирушить до Фараонового виходу, а адмірал виведе люстерника з бібліотеки. Замість відповіді люстерник навів на нього нейропаралізатор і сказав, що вони підуть за серцем "Горобця" всі разом: хлопець по дорозі підхопить візок із ягуаром, а крокодил от-от і сам отямиться. Поки адмірал брав на руки непритомного трубокосу, Мишко потай увімкнув наплічник. Саме тоді ввічливий жіночий голос над їхніми головами повідомив, що відбувається від'єднання відсіку UE-80 від корабля. Мишко жбурнув трубокосу на люстерника. Той вистрелив, але влучив не в адмірала, а у власну аватару.

Мишко злетів під стелю. Діяти треба було швидко. Люстерник знову вистрелив, але не потрапив у хлопця. Адмірал крикнув, щоб хлопець тікав, мишко мусив підкоритись. Він помчав геть між стелею та книжковими шафами. Хлопець налаштував фродик на прямий канал зв'язку з адміраловим, але зв'язок урвався. І от коли Мишко намагався перемкнутися на наступний канал, щось пішло не так. Фродик самостійно перестрибнув на іншу частоту, і знайомий голос Сашка Ненарока сказав, що вшився з медблоку й спробує витягти усіх звідти.

РОЗДІЛ СЬОМИЙ. ЗВОРОТНІЙ ВІДЛІК

Ненарок говорив по фродіку Мишкові і Фінлею про те, що відсік з бібліотекою от-от

від'єднається. Це адмірал запустив процедуру від'єднання якраз перед тим, як іти до бібліотеки. За три хвилини мало відбутися повне від'єднання. Мишко опинився біля виходу. Ненарок розповів, що горила лягала у колиску і саме через неї люстерник під'єднувався до Грибниці. Ось звідки у колісці шерсть. А зараз ця горила десь біля Мишка.

Верджил тим часом мусив докладати зусиль і бігти, адже єдиний наплічник був у Мишка. Неборак розгледів стіну, в якій мав бути шлюз, але самого шлюзу не бачив, його затуляли інші шафи. І горили він теж досі не помітив. Верджил мусив почекати, доки відсік від'єднається. Інакше Неборака не можна було врятувати. Мишко мусив відволікти люстерникову аватару, вдягти скафандр, дочекатися, поки Верджил відкриє двері – бо вони вже заблоковані й зсередини їх не відкрити. Ну і потім разом із Фінлеєм летіти собі до "Горобця".

Поради Ненарока були продуманими й присутніми, але наплічник у Мишка був старий, як і скафандр Верджила. Раптом вискочила горила. Пролунав приглушений вибух – відсік остаточно від'єднався від корабля, зникла штучна сила тяжіння. Мишко через шлюз запитав Фінлея, чи той знайшов замок. Друг відповів, що відсік летить геть, і він теж полетів би, якби не магнітні підбори його чобіт. Хлопців розділяли одні двері, але замок не реагував на команди, навіть не розпізнавав фродик. Мишко розумів, що їх відстрілило від корабля, вони не під'єднані до його серця, тому замок нікого не розпізнає. Фінлей сказав, що десь має бути червона кнопка на випадок аварії.

Мишко долетів до РВ-шки і намагався відкрити дверцята. Горила летіла під стелею і наближалася. Хлопець відчинив дверцята. Яскраво-жовтий кафандр був там, хоч і дуже застарілий. Щоб одягти це жовтогаряче непорозуміння, Мишкові потрібно було хоча б хвилин десять.

РОЗДІЛ ВОСЬМИЙ. ПЕРЕГОНИ В НЕВАГОМОСТІ

Мишко дещо придумав: закинув один із наплічкових пасків горилі на голову, а вже потім наказав фродіку ввімкнути двигуни. Двигун спрацював, наплічник рвонув уперед і вгору, тягнучи горилу за собою. Верджил повідомив, що готовий відчинити двері, але Мишко сказав чекати, поки вдягне скафандр. Він на раз-два під'єднався фродиком до примітивної, але досі живої системи скафа. Хлопець вдягнувся. Верджил чекав, але горила знову наближалася, уже без наплічника. Мишко взяв зі скафандра линву, щоб пристебнути кінець до скоби на корпусі РВ-шки. Потім гукнув другові тиснути кнопку. Двері не відчинилися, хоча мали б. План не спрацював. Мишко натиснув кнопку на дозаторі линви, і та почала втягуватися назад. Мишка рвонуло до РВ-шки буквально за мить до того, як його мала схопити горила. Вона вчепилася в поруччя біля входу. Раптом двері винесло назовні, повітря почало стрімко витікати крізь отвір, горилу теж потягло назовні. Мишко хотів спробувати пробратися назад і з'ясувати, що сталося з адміралом. Та Верджил чомусь не відповідав, може, коли під тиском повітря двері вибило назовні, його зачепило ними, він ударився головою та знепритомнів.

Діяти треба було негайно. Мишко пристебнув на пояс аптечку з РВ-шки),

розвернувся до виходу, готовий стрибнути в повітряну коловерть, – та й заляк. У отворі, тримаючись одною рукою за край, висіла горила... чи радше те, що колись нею було. Вона наче несла в собі зародки інших істот: тіло спотворилося, шкіра в одних місцях напнулася, в інших просіла – і з-під неї проглядали частини менших тварин. Мишка рвучко смикнуло назад: це спрацювала линва, пристебнута до дверцят РВ-шки... власне, тепер він летів просто на них. На них і на величезного крокодила. Цей пошкодив термос з кавою, але, на щастя, скафандр мав вбудований резервуар із розумною живицею. Завдяки їй розрив затягнувся. Та жодна живиця не відтворила б новий термос із кавою взамін відірваного крокодилком. Тим часом самого крокодила невпинно затягувало у вир. Нарешті, крокодила і горилу понесло геть. Тепер прохід був вільний, але без запасу кави Мишко мав хвилини дві-три. Він дав команду – і скаф відкинув скло шолома. Мишко зробив кілька глибоких вдихів-видихів, навпомацки пересвідчився, що живиця заклеїла розрив і поверхня загусла. Потім наказав скафу опустити й загерметизувати скло, відштовхнувся від РВ-шки й поплив назустріч коловерті.

*Стислий переказ, автор переказу: Світлана Перець.
Авторські права на переказ належать Укрлібу*

РОЗДІЛ ДЕВ'ЯТИЙ. КАВАЛЕРІЯ НА ГОРИЗОНТІ

Мишко устиг вхопитися за край отвору, линва тримала міцно й не дозволяла потоку виштовхнути Мишка назовні. Він мав час на те, щоб роззирнутися, знайти Верджила і зрозуміти, як бути далі.

Поверхня відсіку нагадувала морське дно, бо її густо вкривали свіжі пагони зоряниці. Всюди були мокриці, всіяні щупальцями жуки, крилаті кліщі, черепахи, змії. Люстерникове поріддя – точніше, він сам, розпорошений на десятки дрібних тіл. Люстерник морфував з горили в таких-от створінь, щоб мати змогу вижити на корпусі.

Фінлей висів неподалік від отвору. Він знехтував правилами безпеки: не принайтувався линвою до корпусу. Якби не випадковий дріт, що обмотався навколо його ноги, Верджила уже б не було. Мишко перемкнувся на загальний канал "Горобця". Спробував викликати хоч когось: пані Мерріл чи пана Воллгейма, або Алісу Шелдон, Ненарока, Росоховатського. Відсилав сигнал SOS. Раптом хтось сказав Мишкові, що його не чують, бо корабель дуже далеко. Це говорив Кавалерія – імп Верджилового скафа. Сам хлопець був уже хвилин десять як непритомний. Саме Кавалерія прив'язав Фінлея, коли він знепритомнів.

Мишко вернувся і взяв з РВ-шки наплічник, який вони могли використати як двигун, щоб летіти до корабля. Та дихальної суміші залишалось дуже мало. Мишко поспішив причепити наплічник собі на спину, якраз на місце, де був колись балон, підхопив Верджила, відштовхнувся й вони помчали до "Стріляного горобця".

Мишко попросив Кавалерію зв'язатися зі "Стріляним горобцем", та поки що це було неможливо. Імп підрахував, що враховуючи масу, потужність двигунів наплічника й орієнтовну відстань до "Горобця", це буде можливо за шість годин. Та лівий двигун

вийде з ладу години за дві, правий може протриматися хвилин на тридцять довше. А години за дві з половиною запаси кисню вичерпаються. Шансів на порятунок було мало, тому Мишко почав говорити все те, що хотів передати спершу мамі з татом, потім бабусям і дідусям, Алісі та іншим однокласникам... Кавалерія ці слова записував. Потім хлопець попросив, щоб імп ввів його в анабіоз. Мишко відчував, що поступово провалюється в сон, аж раптом почувся голос Сашка.

РОЗДІЛ ДЕСЯТИЙ. ВЕЛИКЕ ПРИБИРАННЯ

Друзі підбрали Мишка і Верджила на човник, а тепер готувалися до десанту на UE-80. Аліса мусила залишитися на човнику, бо була капітаном, та й за Фінлеєм потрібно було доглянути. Мишко збирався разом з Ненароком та іншими на UE-80, щоб виловити усіх аватар. А ще хлопець надіявся знайти хоча б тіло адмірала. Сашко розповів Мишку, що коли люстерник зв'язався з пані Мерріл, вона перевела учнів на човник і збиралася віддати ключ від "серця" корабля, але спершу за допомогою колег знеструмила двигуни й вирубила всі котигорошкові вежі. Тоді б люстерник, захопивши "Горобець", не зміг одразу стартувати. І учнів в човнику теж не підбив. Щойно Сашко ізолював фродики Воллгейма і Голда, на човник прибіг Штерн і сказав, що обох негайно кличуть на капітанський місток. Вони лишилися самі – і одразу стартували.

За планом зоряні джури мали оточити відсік UE-80 зусібіч і почати відловлювати спершу тих аватар, що літали серед сміття по орбіті, а потім вже прочісувати весь цей ліс із дротів, зубців і гаків.

Учні використовували швабри і сітки, щоб зловити аватарів. Та кожен наступний, перетравлюючи попередників, ставав більшим. Добре, що поки аватара засвоює іншу таку ж, вона стає безпорадною. Ненарок нагадав, що після від'єднання, якщо не було подано відповідної команди, відсік автоматично знищується, тому треба було поспішати.

Весь цей час Мишко хотів хоча б спробувати пошукати адмірала. Хлопець хотів принаймні віддати пошану людині, яка їх урятувала. А не збирати замість того дрібних аватар того, хто вбив учителя. В ефірі раптом пролунав сигнал виклику, Аліса повідомила, що на зв'язок щойно виходила пані Мерріл і наказала негайно повертатися на човник і чекати на них, бо вони вже розвертають корабель.

Мишко і Кавалерія запливли у середину відсіку. Карта відсіку досі була в Мишковому фродіку. Хлопець перемкнув приймач фродика на той канал, який завжди лишався за адміралом, хоч і розумів, що не почує геть нічого. Власне, так і було. Ані голосу, ані навіть дихання. Лише короткі гудки. Кавалерія відстежив, звідки йде сигнал. Точка була неподалік від них, але дрейфувала геть. Вони наздогнали її і побачили знаменитий сріблястий чохол для окулярів – невід'ємну частина адмірального образу, як його вуса чи довоєнний фродик із змієм, що кусав власний хвіст. Певно, чохол випав з адміральної кишені. Мишко взяв футляр до рук,

Вони випірнули з отвору – і ледве не зіткнулися з Ненароком. Той примчав на санях, з яких уже зняли анабіозники зі здобиччю. Мишко застрибнув і кинув погляд назад: відсік обертася, і раптом з дальнього входу виплила чиясь постать. Її видно було

зі спини, і на мить постать плавно розвернулася. Мишкові здалося, що він бачить знайоме обличчя, і вуса, і навіть здатен розгледіти усмішку. Ненарок надав швидкості.

Спершу їм щастило: тільки кілька уламків зачепило сани, жоден не пошкодив двигун. Потім щось штовхнуло Мишка в плече, Кавалерія зойкнув, і Мишко відчув, як уся ліва рука втрачає чутливість. Кавалерія про всяк випадок уколів Мишкові місцеве знеболювальне, але трохи помилився з дозуванням. Мишко відчув, що засинає. Ненарок заклав крутий віраж, тікаючи від ще одного уламка, щось угатило в сани знизу, перевернувши їх кілька разів навколо осі та швиргонувши вбік. Сашко сказав, що далі рухатись вони вже не можуть. На щастя, хлопці почули голос пані Мерріл. Вона питала, чи всі живі. Сашко пожартував, що цього разу кіт знову впав на всі чотири лапи.

ЕПІЛОГ. ВИНЯТКИ ТА ВИКЛЮЧЕННЯ

Позаду лишилися медична перевірка й опитування паном Воллгеймом і пані Мерріл. І ще двадцять годин "на відпочинок". Фродики в них не відібрали, але максимально обмежили функції: ні до кого не звернешся, тільки можеш приймати виклик. Пані Мерріл, коли прибули на "Горобець", жодним словом їм не дорікнула, навіть голосу не підвищила. Інші вчителі дивилися з дивними виразами на обличчях.

Згодом пані Мерріл оголосила, що учнів негайно відправлять на Землю. Аліса взяла всю вину на себе, бо ж була капітаном і не розповіла вчителям про те, що Неборак із Ненароком знайшли відсіки. Ненарок заявив, що у всьому винен він, бо запропонував дослідити потаємні відсіки, спровокував на це джуру Неборака, потім маніпулював капітаном Шелдон, щоб вона не розголошувала інформацію. Мишко сказав, що Ненарок мусить потрапити на Марс, а всю кашу заварив він, Мишко, бо помітив зайві відсіки і через нього загинув адмірал. Інші учні заявили, що теж винні, бо брали участь у викраденні човника, щоб врятувати друзів і виловити аватар.

Вчителі змилювалися, а пані Мерріл сказала, що вони зараз у Вирії й уже знаходяться ближче до Марса, ніж до Землі. Тож "Стріляний горобець" вирушить у карантинну зону Марса, а до того часу всі рішення щодо екіпажу ухвалюватиме вона. Усіх, хто хоче повернутися на Землю, туди доправить "Зухвалий колібрі". А хто не хоче, може залишитися, бо є пом'якшувальні обставини. Учні залишилися у статусі джур, а Неборака відправили у його каюту. Там на нього чекала мама, дуже сердита. Вона говорила, що переправить його на Землю і усіх учнів треба негайно евакуювати. Мишко запитав, що зробила б мама, якби її друзі були в небезпеці. Хлопець переконав її, що йому треба залишитися. Мама пишалася ним, але попередила, щоб більше ніяких нових пригод не було.

За кілька хвилин усіх джур пан Воллгейм покликав на капітанський місток. "Зухвалий колібрі" мав летіти далі, і це була чудова нагода потренуватися у відпрацюванні процедури роз'єднання двох кораблів. Ненарок був радий, що Мишко залишився. На них чекало багато таємниць.

"Колібрі" полетів, а "Стріляний горобець" почав розраховувати маршрут до точки виходу над Марсом. Раптом "Колібрі" повідомив, що до них наближається об'єкт

невідомої природи - перелесник або навіть вогняний змії. "Колібрі" був змушений вдатися до позапланового стрибка. Джури розгублено презиралися, а вчителі щось вираховували. Ввімкнули котигорошкові вежі. Пані Мерріл наказала готувати екіпаж до аварійного стрибка. Корабель не встигав стартувати в штатному режимі, тож викручувалися, як могли. Мишко згадував усі натяки, жарти, легенди, що ходили про Вирій. Він ставився до них поблажливо: вважав себе надто дорослим, щоб вірити в казочки про феніксів, чугайстрів чи химер. Та от просто зараз екран перед ним демонстрував фіолетову безодню, у якій висів маленький, уже з ніготь "Колібрі" - і велику жовтогарячу тінь, котра наче пливла до нього. Очі відмовлялися вірити в те, що бачили.

Більший за "Колібрі" разів у два, несподівано схожий на людину, об'єкт раз у раз змахував ногами й наче долав вмить чималі відстані. Ще кілька кроків - і опиниться поряд із кораблем, на якому зараз мама Мишка. Раптом перед "Зухвалим колібрі" розчахнувся райдужний вихор, і корабель перетік у нього. Жовтогарячий велет зробив крок і опинився в самому серці вихору. Усі раділи, що велета розмотає на атоми.

Усі сіли на місця, а пан Сорока досі стояв впритул до телемонітора та вдивлявся в жовтогарячу постать. Чоловік з гордістю й захватом повідомив, що то був чугайстер. Мама встигла врятуватися, тільки й подумав Мишко. Раптом хлопець зрозумів, що от вони стрибнуть, а по той бік завіси не буде Марса. Й інших планет не буде, а тільки чорний порожній космос на світові роки увсебіч, скільки не лети. Він і не знав, звідки виникло це передчуття. Крізь сльози Мишко ще встиг побачити, як чугайстер випростовується й крокує просто до їхнього корабля. Потім синій колір став нестерпно яскравим, сліпучим - і Мишко заплющив очі. І тоді "Горобець" стрибнув.

Стислий переказ, автор переказу: Світлана Перець.

Авторські права на переказ належать Укрлібу